

بسم الله الرحمن الرحيم

خلاصه جلسه سوم

تفسیر آیات ۱۰۲ تا ۱۱۰ سوره مبارکه آل عمران

- ❖ در همین چند آیه ۳ بار به مفهوم امر به معروف و نهی از منکر و توجه به خیلی و نیکی اشاره شده است. یک بار در آیه ۱۰۲، یک بار در آیه ۱۰۴ و یک بار در آیه ۱۱۰.
- ❖ در آیات مختلفی از قرآن کریم به مسئله امر به معروف و نهی از منکر اشاره شده است که ذکر آنها برای فهم برخی نکات مبحث ما و ابعاد مختلف این مسئله لازم است.

آیات مکی:

✚ آیات ۱۱۲ و ۱۱۳ سوره مبارکه آل عمران؛ در این آیات خداوند اشاره می‌کنند که همه‌ی اهل کتاب یک جور نیستند و بین آنها افراد صالحی وجود دارند که اعمال خیر انجام می‌دهند و از جمله این اعمال خیر امر به معروف و نهی از منکر است.

✚ آیه ۵۷ سوره مبارکه اعراف؛ این آیه که قبل از هجرت پیغمبر به مدینه نازل شده است اشاره دارد به رسالت حضرت موسی نسبت به جامعه‌اش که یکی از این رسالت‌ها امر به معروف و نهی از منکر است.

✚ سوره اعراف آیات ۱۶۴ و ۱۶۵؛ در این آیه بحث بر سر مردمی است قوم بنی اسرائیل که همواره مردم را نصیحت می‌کردند و دعوت به خیر می‌کردند اما عده‌ای مصلحت اندیش به این‌ها می‌گفتند که وقتی می‌بینید کارتان فایده ندارد به خودتان سخت نگیرید و این دسته مبارز در جواب می‌گفتند ما به دو دلیل به این کار خود ادامه می‌دهیم یکی برای اینکه پیش خدا معذور باشیم و دوم اینکه امیدواریم که شای این مردم متقی شدند.

- شهید بهشتی با اشاره به آیه ۸۷ سوره مبارکه یوسف بیان کردند که ناامیدی از نتیجه کار زبیده مسلمان نیست و کار کافران است.
- سپس ایشان مسئله عشق و عقل را مطرح کردند و بیان کردند که ادیان الهی و اسلام می‌خواهند انسان عاشق تربیت کنند. نمی‌گویم بی‌عقل، می‌گویم هم عاقل باشد و هم عاشق.
- در ادامه بحث مربوط به آیات ۱۶۴ و ۱۶۵ سوره مبارکه اعراف ایشان تذکر دادند که این آیه در زمانی نازل شده است که هنوز مسلمانان به مدینه هجرت نکرده بودند و این کار برای این است که مسلمانان در مبارزه به ظاهر نابرابر مکه ناامید نشوند و به مقاومت خود ادامه دهند.

✚ سوره مبارکه لقمان آیه ۱۷؛ در این آیه لقمان حکیم در ضمن توصیه‌هایی که به فرزندش می‌کند به مسئله امر به معروف و نهی از منکر نیز اشاره می‌کند. و بیان می‌کند که نباید با ظلم و فساد مزاحش و خصلتش سازگار باشد که این خصوصیت ویژگی هر انسان سالمی است.

آیات مدنی:

✚ سوره مبارکه حج آیات ۳۹ تا ۴۱؛ که اشاره به مبارزان در راه خدا دارد. که اگر در زمین سکونت کردند یکی از کارهایی که می‌کنند امر به معروف و نهی از منکر است.

✚ سوره مبارکه مائده آیه ۲؛

✚ سوره مبارکه توبه آیات ۱۱۱ و ۱۱۲؛

❖ خلاصه مطالب تمام این آیات این است که انسان با ایمان انسانی است که با «خیر» و «معروف» انس و آشتی دارد و با «سوء» و «منکر» قهر دارد، نا آشتی و نا سازگار است. آیینش، شیوه‌اش، زندگی‌اش خلاصه شود در این که خود را همواره در گسترش نیکی‌ها در محیط زندگی‌اش کوشا و در درگیری با بدی‌ها در محیط زندگی‌اش تلاشگر باشد.

❖ به طور کلی معنای معروف، عدل، احسان و خیر نزدیک به هم است و معنای منکر، بغی، شر، سوء و فحشاء نزدیک به هم است. و این مفاهیم نیز ربطی به امر و نهی خداوند و ندارد و انسان قبل از شریعت هم باید به مصادیق این مفاهیم واقف باشد.

❖ در مورد تمام سال‌های زندگانی امام حسین (علیه السلام) که اسوه امر به معروف و نهی از منکر هستند این مسائل صدق می‌کند. ایشان چه در زمان امامت امام حسن علیه السلام و چه پس از شهادت ایشان تا قبل از روی کار آمدن یزید و قیام کربلا این مفهوم کاملاً در زندگانشان محسوس هست هر چند که کمتر به آن‌ها پرداخته شده و در قیام کربلا هم که ایشان به صراحت فرمودند برای امر به معروف و نهی از منکر قیام می‌کنند.